

UNIVERSUMITE UNIVERSUM

KÕIKSE Isa kaugustesse küündiva loodu hiiglaslikkus jääb täielikult väljapoole piiritletud kujutusvõime ulatust ning tervikuniversumi tohtud mõtted vapustavad koguni minu klassi kuulva isiku arusaamu. Kuid surelikule meelele saab õpetada nii mõndagi selle kohta, kuidas universumid on planeeritud ja korraldatud. Te võite teada saada ühteist universumite füüsilisest korraldusest ja eeskujulikust haldamisest ning õppida paljutki nende arukate olendite arvukate rühmade kohta, kes asustavad seitset ajalikku superuniversumit ning igavikulist keskset universumit.

² Põhimõtteliselt ehk igaveselt potentsiaalilt mõistame ainelist loodut kui lõpmatut, sest Kõikne Isa on tegelikult lõpmatu. Kui aga uurime ja vaatleme tervet ainelist loodut lähemalt, siis mõistame, et ta on igal ajahetkel piiratud, ehkki teie piiritletud meelele tundub ta suhteliselt piiramatuna, koguni ääretuna.

³ Füüsikaseaduste tundmaõppimise ja tähemaailmade vaatlemise põhjal oleme jõudnud veendumusele, et lõpmatu Looja ei avaldu veel täiusele jõudnud kosmilise väljendusena ning et suur osa Lõpmatu kosmilisest potentsiaalst on praegu varjatud ja ilmutamata. Loodud-olenditele võib tervikuniversum näida peaaegu lõpmatuna, ent paljuski on see veel pooleli: ainelist loodut seovad ikka veel füüsilised piirid ning igavese eesmärgi kogemuslik ilmutamine kestab.

1. TERVIKUNIVERSUMI KOSMOSETASANDID

¹ Universumite universum ei kujuta endast ei lõpmatut tasandit, ääretut kuupi ega piiritut ringi, vaid tal on loomulikult oma kindlad mõtted. Füüsilise korraldamise ja haldamise seadused tõestavad lõplikult, et terve see jõu ja energia ning materia ja võimsuse hiiglaslik kogum toimib lõppkokkuvõttes ühe kosmilise üksusena, kujundatud ja kooskõlastatud tervikuna. Ainelise loodu jälgitav käitumine annab tunnistust füüsilise universumi kindlatest piiridest. Lõpliku tõendi ringikujulise ja piiristatud universumi kohta pakub fakt, mis meile on väga tuttav: põhienergia kõik vormid liiguvad lakkamatult tervikuniversumi kosmosetasandite kaarduvat rada mööda ning alluvad sealjuures Paradiisi gravitatsiooni lakkamatule ja absoluutsele tõmbele.

² Tervikuniversumi üksteisele järgnevatest kosmilistest tasanditest moodustuvad läbitava kosmose põhijaotused — kogu loodu, korraldatud ja osaliselt asustatud või tulevikus veel korraldatav ja asustatav kosmos. Kui tervikuniversum ei sisaldaks paljusid ellipsikujulisi kosmosetasandeid, milles liikumistakistus on väiksem ning mis vahelduvad suhtelise liikumatuse tsoonidega, siis peaks meie käsituse kohaselt osutama

võimalikuks hoomata, kuidas mõned kosmilised energiad sööstavad lõpmatutesse kaugustesse, mööda sirgjoonelist rada otse tundmatusse ruumi. Kuid eales ei kohta me sel moel käituvat jõudu, energiat või materiat; ikka ja alati tuhisevad nad edasi suurte kosmoseringluste moodustatud radu mööda.

³ ¶ Kui kaugeneda Paradiisist horisontaalsuunalist läbitava kosmose ulatust mööda, võib tõdeda, et tervikuniversum eksisteerib kuue ühise keskpunkti ümber paikneva ellipsina ehk keskset Saart ümbritseva kosmosetasandina:

- ⁴ 1. keskne universum — Havona;
- ⁵ 2. seitse superuniversumit;
- ⁶ 3. väliskosmose esimene tasand;
- ⁷ 4. väliskosmose teine tasand;
- ⁸ 5. väliskosmose kolmas tasand;
- ⁹ 6. neljas, kõige välisem kosmosetasand.

¹⁰ ¶ *Havona* ehk keskne universum ei ole ajalik loodu, tema eksistents on igavene. See ilma alguse ja lõputa universum koosneb miljardist ülimalt täiuslikkuse sfäärist ning teda ümbritsevad hiiglaslikud tumedad gravitatsioonikehad. Havona keskmes paikneb liikumatu ja absoluutselt tasakaalusolev Paradiisisaar, mida ümbritsevad tema kakskümmend üks satelliiti. Keskset universumit ääristavate tumedate gravitatsioonikehade tohutu massi tõttu ületab selle keskse loodu massisisaldus kaugelt suuruniversumi kõigi seitsme sektori teadaoleva kogumassi.

¹¹ ¶ *Paradiisi-Havona süsteem* - igavene universum, mis ringikujuliselt piirab igavest Saart — moodustab tervikuniversumi täiusliku ja igavese tuuma: kõik seitse superuniversumit ja kõik väliskosmose piirkonnad tiirlevad kindlaksmääratud orbiitidel ümber hiiglasliku keskse kogumi, mille moodustavad Paradiisi-satelliidid ja Havona sfäärid.

¹² *Seitse superuniversumit* ei kujuta endast esmaseid füüsilisi moodustisi, mitte kuskil ei jaota nende piirid osadeks mitte ühtki udukogu ega läbi mitte ühtki kohalikku universumit — neid algseid loomisüksusi. Iga superuniversum on lihtsalt geograafiline ruumirühmitis, mis hõlmab kujundatud ja osaliselt asustatud Havona-järgsest loodust umbes ühe seitsmendiku, ning nendesse kuuluvate kohalike universumite arvult ja hõivatud ruumi ulatuselt on kõik superuniversumid ligikaudu võrdsed. Teie kohalik universum *Nebadon* on osa uuemast loodust *Orvontonis* ehk seitsmendas superuniversumis.

¹³ *Suuruniversum* on käesolevaks ajaks kujundatud ja asustatud loodu. Ta koosneb seitsmest superuniversumist, mille arenguline kogupotentsiaal küünib ligemale seitsme triljoni asustatud planeedini, keskse loodu igavese sfääre arvestamata. See katseline määrang

ei võta aga arvesse arhitektuurilisi haldussfääre ega sisalda kaugemalasetsemaid, korrastamata universumite rühmi. Suuruniversumi praegune sakiline äär, tema ebaühtlane ja lõpetamata perifeerne osa, millele lisandub kogu astronoomilise olukorra äärmine ebakindlus, paneb meie täheuurijaid uskuma, et isegi seitse superuniversumit on praegu veel lõpetamata. Kui liigume seestpoolt, jumaliku keskme juurest mingis ühes suvalises suunas väljapoole, jõuame lõpuks korrastatud ja asustatud loodu kaugeima piirini — jõuame suuruniversumi kaugeima piirini. Tolle välispiiri lähedal, selle suurejoonelise loodu kauges, kõrvalises nurgas elab teie kohalik universum oma sündmusrikast elu.

¹⁴ *Väliskosmose tasandid.* Eemal kosmoses, tohutul kaugusel seitsmest asustatud superuniversumist, on kujunemas hiiglaslikud ja uskumatult hämmastavad jõu ning ainestuvate energiatega ringlused. Seitsme superuniversumi energiaringluste ning tolle jõutoime hiigelsuure välisvööndi vahel paikneb suhteliselt vaikne ruumitsoon, mille läbimõõt kõigub, ulatudes keskmiselt neljasaja tuhande valgusaastani. Nendes tsoonides pole tähetolmu — kosmilist udu. Need meie seast, kes noid nähtusi uurivad, pole kindlad seitset superuniversumit ümbritseva suhtelise vaikuse tsoonis toimivate kosmosejõudude täpsel seisundis. Ent praeguse suuruniversumi äärealadest umbes poole miljoni valgusaasta kaugusel võime täheldada tsooni, kus algab lausa uskumatult ulatuslik energiateggevus, mille maht ja intensiivsus kasvavad pidevalt rohkem kui kahekümne viie miljoni valgusaasta ulatuses. See energiat andvate jõudude määratu mehhanism paikneb väliskosmose esimesel tasandil, mis kujutab endast kogu tuntud, kujundatud ja asustatud loodut ümbritsevat katkematut kosmilise aktiivsuse vööndit.

¹⁵ Nendest piirkondadest kaugemal leiab aset veelgi innukam tegevus, sest Uversa füüsikud on tabanud esimesi märke jõuilmingutest rohkem kui viiekümne miljoni valgusaasta kaugusel väliskosmose esimesel tasandil jälgitavate nähtuste välispiirist. Pole vähimatki kahtlust, et niisugune tegevus ennustab ainelise loodu kujunemist tervikuniversumi teisel väliskosmose tasandil.

¹⁶ Keskne universum on igavikuline, seitse superuniversumit aga ajalik loodu. Väliskosmose nelja tasandi osaks on kahtlemata määratud anda oma arengu lõpptulemusena lõplik loodu. Ning leidub neid, kes kinnitavad, nagu ei saaks Lõpmatu eales jõuda täieliku eneseväljendamiseni muidu kui ainult lõpmatutes; seetõttu loevad nad tõestamatult kehtivaks, et neljanda, kõige välimise kosmosetasandi taga asub veel üks, ilmutamata loodu, mis võib endast kujutada lakkamatult avarduvat, otsata ja ääreta lõpmatut universumit. Teoreetiliselt ei mõista me piiritleda ei Looja lõpmatust ega loodu potentsiaalset lõpmatust, ent sellisena, nagu ta eksisteerib ja nagu teda valitsetakse, on tervikuniversumil meie meelest olemas piirangud; kahtle-

mata piiristab ja piirab tema välisäärt väliskosmos.

2. MÄÄRATLEMATU ABSOLUUDI MÕJUVALD

¹ Kui Urantia astronoomid vaatavad oma üha võimsamate teleskoopide abil kosmose salapärasestse avastustesse ning jälgivad seal peaaegu arvutute füüsiliste universumite hämmastavat arengut, peaksid nad aru saama, et vaatlevad Tervikuniversumi Arhitektide mõistetamatute plaanide suurejoonelist teostumist. Tõsi küll, meil leidub tõendeid, mis viitavad Paradiisi-isiksuste teatud mõjukohalolekule siin ja seal nende määratute energiailmingute juures, mis käesoleval hetkel noid välispiirkondi iseloomustavad, kuid asja laiemalt võttes peetakse seitsme superuniversumi kaugemate piiride taga laiuvaid kosmosepiirkondi üldiselt Määratlematu Absoluudi mõjuvallaks.

² Ehkki inimene võib palja silmaga näha vaid kahte või kolme Orvontoni superuniversumi piiridest väljaspool paiknevat udukogu, näitavad teie teleskoobid miljoneid ja miljoneid niisuguseid kujunevaid füüsilisi universumeid. Enamik teie teleskoopidele visuaalselt avanevaid täheilmasid asub Orvontonis, aga fotograafiliste menetluste abiga küünivad võimsamad teleskoobid vaatama kaugemale suuruniversumi piiride taha — väliskosmose valda, kus on organiseerumas loendamatud universumid. Ning veel miljonid ja miljonid universumid jäävad teie praeguste instrumentide tegevusulatusle kättesaamatuks.

³ Mitte kuigi kauges tulevikus näitavad uued teleskoobid Urantia astronoomide imetlevalle pilgule vähemalt 375 miljonit uut galaktikat, mis paiknevad väliskosmose kaugemates piirkondades. Samal ajal avaldavad need võimsamad teleskoobid, et paljud noist universumisaarekestest, mida algselt peeti väliskosmosesse kuuluvaiks, on tegelikult osa Orvontoni galaktikasüsteemist. Seitsme superuniversumi kasvamine kestab ja iga superuniversumi välispiir nihkub järkjärgult kaugemale; uued udukogud stabiliseeruvad ja korrastuvad pidevalt ning mõned neist udukogudest, mida Urantia astronoomid peavad galaktikavälisteks, paiknevad tegelikult Orvontoni ääremail ning liiguvad ühes meiega.

⁴ ¶ Nagu on täheldanud Uversa täheteadlased, ümbritsevad suuruniversumit arvukate tähe- ja planeediparvede eellased, mis loendamatu välisuniversumite kontsentriiliste ringidena igast küljest praeguseks asustatud loodut piiravad. Uversa füüsikute arvutused kinnitavad, et nende välimiste, kaardistamata piirkondade energia ja aine hulk ületavad juba mitmekordselt kõigis seitsmes superuniversumis sisalduva ainemassi ja energialaengu koguhulga. Meile on teatatud, et kosmilise jõu muundamine nendel väliskosmose tasanditel on Paradiisi jõukorraldajate ülesanne. Teame ka, et need jõud on praegu suuruniversumit aktiveerivate füüsiliste energiatega eellased. Siiski ei ole Orvontoni võimsusesuunajatel mitte midagi tegemist

nende kaugete ilmadega ning sealsed energialiikumisedki pole märgatavalt seotud korrastatud ja asustatud loodu võimsusringlustega.

⁵ ¶ Teame väga vähe nende kolossaalsete väliskosmose nähtuste tähendusest. Moodustumas on tulevikuline suurloodu. Võime vaadelda tema hiidmõtmeid, aduda ta ulatust ning hoomata tema kuninglike dimensioone, ent üldiselt ei tea me nendest ilmadest kuigi palju rohkem kui Urantia astronoomid. Meie teada ei leidu selles udukogude, päikeste ja planeetide välisringis ei inimesetaolisi ainelisi olendeid, ei ingleid ega muid vaimolendeid. See kauge valdkond jääb superuniversumite valitsuste õigusemõistmis- ja halduspiirkonnast välja.

⁶ Kogu Orvontonis usutakse, et käimas on uut tüüpi loomisjärk. Usutakse, et sündimas on niisugune universumiteklass, millele on määratud saada kujuneva Lõplikkuse Korpuse tulevase tegevuse näitelavaks, ning kui meie oletused õigeks osutuvad, siis võib lõpmatul tulevikul teie kõikide jaoks varuks olla samasuguseid lummavaid vaatepilte, mida on lõpmatu minevik pakkunud teie vanematele vendadele ja eelkäijatele.

3. UNIVERSAALNE GRAVITATSIOON

¹ Kõik jõu-energia vormid — aine, mõistuslik ja vaimne — alluvad võrdsele määral nendele mõjuväljadele, nendele universaalsetele kohalolekutele, mida me nimetame gravitatsiooniks. Isiksusi reageerib gravitatsioonile — nimelt Isa ainuomasele ringlusele. Aga kuigi too ringlus kuulub ainuliselt Isale, ei ole ta teistest ringlustest kõrvale jäänud; Kõikne Isa on lõpmatu ja toimib *kõigis* tervikuniversumi neljas absoluutse gravitatsiooni ringluses:

- ² 1. Kõikse Isa isiksusegravitatsioon;
- ³ 2. Igavese Poja vaimugravitatsioon;
- ⁴ 3. Ühise Toimija meelegravitatsioon;
- ⁵ 4. Paradiisisaare kosmiline gravitatsioon.

⁶ ¶ Ükski neist neljast ringlusest pole seotud ala-Paradiisi jõukeskmega; nad pole ei jõu-, energia- ega võimsusringlused. Nad on absoluutsed *kohalolek*-ringlused ning nagu Jumal, nii ei sõltu nemadki ei ajast ega ruumist.

⁷ Sellega seoses oleks siinkohal huvitav tutvustada mõningaid vaatlusi, mida gravitatsiooniuurijate kogu on Uversal viimaste aastatuhandete vältel teinud. See ekspertide rühm on tervikuniversumi gravitatsioonisüsteemide suhtes tulnud järgmistele järeldustele:

⁸ ¶ 1. *Füüsiline gravitatsioon*. Olles koostanud summaarhinnangu füüsilise gravitatsiooni kogumahutvuse kohta suuruniversumis, on nad hoolega võrdlevalt analüüsinud seda tulemust praegu toimiva absoluutse gravitatsioonikohaloleku hinnangulise koguväärtusega. Need arvutused viitavad sellele, et suuruniversumi kogu gravitatsioonitoime moodustab vaid

väga väikese osa Paradiisi arvestuslikust gravitatsioonijõust, mille määramisel võeti aluseks universumis leiduva aine põhiliste füüsiliste üksuste reageerimine gravitatsioonile. Need uurijad on jõudnud hämmastavale tulemusele: nimelt kasutab keskne universum koos teda ümbritseva seitsme superuniversumiga praegu ära vaid ligikaudu viis protsenti Paradiisi absoluutset gravitatsiooni märkiva mõjuvälja aktiivsest toimest. Teisisõnu: käesoleval hetkel kulub umbes üheksakümmend viis protsenti Paradiisisaare kosmilise gravitatsiooni toimest — mille suurus arvatati välja tolle summaarteooria põhjal — selleks et juhtida praeguseks korrastatud universumite piiridest kaugemal paiknevaid ainelisi süsteeme. Kõik need arvutused on tehtud absoluutse gravitatsiooni suhtes; lineaargravitatsioon on vastastikmõju, mida saab välja arvutada ainult siis, kui on teada Paradiisi gravitatsiooni tegelik väärtus.

⁹ ¶ 2. *Vaimugravitatsioon*. Sedasama võrdlevate hinnangute ja arvutuste meetodit kasutades uurisid need teadlased vaimugravitatsiooni praegust reageerimismahutvust ja jõudsid Üksikute Sõnumitoojate ja teiste vaimisiksuste abiga niikaugemale, et said anda kokkuvõtliku hinnangu Teise Allika ja Keskme aktiivsele vaimugravitatsioonile. On väga õpetlik märkida, et nad said suuruniversumis tegelikult toimiva vaimugravitatsiooni väärtuseks umbes niisama suure näitaja kui see, mille nad postuleerisid märkimaks praegusel ajahetkel toimiva vaimugravitatsiooni koguväärtust. Ehk teisiti: praegu võib suuruniversumis täheldada tegelikult kogu Igavese Poja vaimugravitatsiooni toimimist, selle gravitatsiooni suurus arvatati välja mainitud summaarteooria põhjal. Kui neid tulemusi tohib usaldada, saame teha järelduse, et praegu väliskosmoses arenevad universumid on hetkel täielikult mittevaimsed. Ning kui see tõesti nõnda on, seletub ka, miks vaimuga varustatud olenditel pole piisavalt või üldse mitte teavet nende määratud energiaalmingute kohta — nood olendid teavad vaid tõsiasja, et sellised nähtused on olemas.

¹⁰ ¶ 3. *Meelegravitatsioon*. Meelegravitatsiooni kohaloleku ja reageeringute probleemile on meie eksperdid lähenenud samadest võrdleva arvutuse põhimõtetest lähtudes. Hindamisel kasutatava meeleeühiku väärtus saadi, kui leiti kolme materiaalset ja kolme vaimset liiki mentaliteedi keskmine. Meelegravitatsiooni hindamise põhiühiku leidmise katseid segavaks teguriks osutus see meeleeühik, mida täheldati võimsusesuunajate ja nende kaaslaste puhul. Ei leidunud mitte midagi erilist, mis oleks takistanud hinnata Kolmanda Allika ja Keskme meelegravitatsiooni toimimise praegust võimsust mainitud summaarteooriale vastavalt. Ehkki käesoleval juhul pole tulemus nii ühemõtteliselt selge nagu füüsilise ja vaimugravitatsiooni hindamise puhul, osutub see võrdleva analüüsi käigus vägagi õpetlikuks, koguni põnevaks. Nimelt jõudsid need uuri-

jad järeltulele, et olemasolevas suuruniversumis leiab aset umbes kaheksakümne protsendi meegravitatsioonilistest reageeringutest Ühise Toimija intellektuaalsele tõmbejõule. See lubab oletada võimalust, et hetkel väliskosmose maailmades toimuva ja jälgitava füüsilise tegevusega seostub ka mõistustlik tegutsemine. Kuigi too arvuline hinnang pole arvatavasti eriti täpne, langeb ta põhimõtteliselt kokku meie arvamusega, et käesoleval ajal juhvivad arukad jõukujundajad universumi evolutsiooni nendel kosmosetasanditel, mis jäävad suuruniversumi praegustest piiridest kaugemale.

¹¹ Ent parimal juhul on kõik need arvutused vaid eeldatavatele seadustele toetuvad hinnangud. Kui väliskosmose peaski leiduma mõni vaimolend, siis ei mõjutaks nende kohalolek nimetamisväärselt nii hiiglaslike mõõtarmudega opereerivaid arvutusi.

¹² ¶ *Isiksusegravitatsiooni* ei ole võimalik välja arvutada. Tunneme selle ringluse küll ära, ent me ei saa mõõta ei sellele reageerivaid kvalitatiivseid ega kvantitatiivseid reaalsusi.

4. RUUM JA LIIKUMINE

¹ Kõik kosmilise energia üksused on haaratud esmasesse tiirlemisse, oma ülesannet täites ringlevad nad mööda universumi orbiite. Kosmoseuniversumid, nende allsüsteemid ja maailmad kujutavad kõik endast tiirlevaid sfääre, mis on lakkamatus liikumises tervikuniversumi kosmosetasanditele omastes lõpututes ringlustes. Tervikuniversumis ei leidu absoluutselt mitte midagi liikumatut, kui välja arvata Havona täpne keskpunkt — igavene Paradiisisaar, gravitatsioonikese.

² Määratlematu Absoluudi toimimist piirab ruum, ent me pole eriti kindlad selle Absoluudi suhetes liikumisega. Kas liikumine on talle loomuomane? Vastust me ei tea. Teame, et ruumile ei ole liikumine omane; isegi ruumi *enda* liikumised ei ole kaasasündinud. Kuid Määratlematu ja liikumise suhetes ei ole me nii kindlad. Kes või mis vastutab tegelikult selle jõu-energia teisendumisega seostuva hiigelulatusega tegevuse eest, mis hetkel on käimas praeguse seitsme superuniversumi piiride taga? Liikumise päritolu suhtes on meie seisukohad järgmised:

³ 1. meie arvates algatab Ühine Toimija liikumise *ruumis*;

⁴ 2. kui Ühine Toimija peaks panema aluse *ruumi* liikumistele, ei ole meil võimalik seda tõestada;

⁵ 3. Kõikne Absoluut ei tekita algliikumist, kuid ta võrdsustab ja kontrollib kõiki liikumise tekitatud pingeid.

⁶ ¶ Ilmselt vastutavad jõukujundajad nende väliskosmose paiknevate hiiglaslike universumirataste loomise eest, mis on praegu tähelises evolutsioonijärgus. Kuid selle, et nad üldse suudavad nõnda talitada, pidi muutma võimalikuks Määratlematu Absoluudi ruumikohaloleku teatud erikuju.

⁷ ¶ Inimese vaatevinklist on ruum eimiski — negatiivne, ta eksisteerib ainult millegi positiivse ja mitteruumilise suhtes. Tegelikult on ruum siiski reaalne, sisaldades liikumist ja olles selle määravaks tingimuseks. Ta liigub koguni ise. Ruumi liikumisi võib üldjoontes liigitada järgmiselt:

⁸ 1. esmane liikumine — ruumihingamine, ruumi enese liikumine;

⁹ 2. teisene liikumine — üksteisele järgnevate kosmosetasandite tiirlemissuundade vaheldumine;

¹⁰ 3. suhtelised liikumised — suhtelised selles mõttes, et nende hindamisel ei võeta lähtepunktiks Paradiisi; esmane ja teisene liikumine on absoluutsed, see tähendab liikumised paigalseisva Paradiisi suhtes;

¹¹ 4. kompensatoorne ehk suhteseoses olev liikumine, mis on määratud kooskõlastama kõiki teisi liikumisi.

¹² ¶ Teie Päikese ja temaga liituvate planeetide praegune omavaheline suhe annab küll aimu paljudest kosmoses toimuvatest suhtelistest ja absoluutsetest liikumistest, ent tavatseb jätta astronoomilistele vaatlejatele mulje, et samal ajal, kui teie olete kosmoses suhteliselt püsivad, liiguvad teid ümbritsevad täheparved ja -hoovused teist kaugemale seda kiiremini, mida kaugema ruumiosa kohta te oma arvutusi teete. Tegelikult ei ole lugu nii. Te ei suuda ära tunda seda üldist, väljapoole suunatud paisumist, mis iseloomustab praegu terve läbitava kosmose füüsilist loodut. Ka teie oma kohalik loodu (Nebadon) osaleb selles kõikehõlmavas, väljapoole suunatud avaruumiliikumises. Kõik seitse superuniversumit tervikuna võtavad koos tervikuniversumi välispiirkondadega osa ruumihingamise kahe aastamiljardi pikkustest tsüklitest.

¹³ Vastavalt sellele, kuidas universumid paisuvad ja kokku tõmbuvad, liiguvad läbitavas kosmoses paiknevad ainemassid Paradiisi gravitatsiooni tõmbejõu suhtes kord päri-, kord vastassuunaliselt. Töö, mida tehakse loodu ainelise energiamassi liigutamiseks, on *ruumi* töö, kuid mitte *võimsuse-energia* töö.

¹⁴ ¶ Kuigi teie spektroskoopilised hinnangud astronoomiliste kiiruste kohta on üsnagi usaldusväärsed sel juhul, kui neid rakendada teie superuniversumi ja naabersuperuniversumite täheilmade suhtes, osutuvad nad täielikult ebausaldatavaks siis, kui tegemist on väliskosmose piirkondadega. Lähenev täht nihutab spektrijooni normaalsest violetse osa poole ning kaugeneva tähe puhul täheldatakse samasugust nihet spektri punase osa suunas. Paljude segavate mõjude tõttu tundub, nagu kasvaks kaugemate universumite eemaldumiskiirus iga miljoni valgusaasta kohta rohkem kui sada kuuskümmend kilomeetrit [sada miili] sekundis. Üha võimsamate teleskoopide loomise järel annaks see arvutusmeetod tulemuseks, et tavatult kauged süsteemid näivad eemalduvat universumi sellest osast lausa uskumatu kiirusega — rohkem kui nelikümmend kaheksa tuhat kilomeetrit sekundis. See

näiline eemaldumiskiirus ei ole aga reaalne, vaid jöh-
tub arvukatest veateguritest nagu näiteks vaatlusnur-
gast tulenevatest vigadest ja muudest aegruumilistest
moonutustest.

¹⁵ Ent suurim niisugustest eksitustest tuleneb sel-
lest, et seitsme superuniversumi piirkonnaga külgne-
vas kosmoses paiknevad tohutud väliskosmose uni-
versumid paistavad pöörlevat suuruniversumiga vas-
tupidises suunas. See tähendab, et udukogude müriaadid
koos nende juurde kuuluvate päikeste ja sfääridega
tiirlevad käesoleval hetkel ümber keskse loodu pä-
ripäeva. Seitse superuniversumit tiirlevad praegu üm-
ber Paradiisi vastupäeva. Teine galaktikate välisuniver-
sum paistab liikuvat Paradiisi ümber vastupäeva nagu
seitse superuniversumitki. Ning Uversa astronoomili-
sed vaatlejad arvavad olevat leidnud tõendeid pöörle-
vate liikumiste kohta tavatult kauge kosmose kolman-
das välisvööndis, need liikumised on hakanud ilmuta-
ma suundumust kulgeda päripäeva.

¹⁶ Tõenäoliselt on neil universumite järjestikustel
ning seejuures vahelduvalt erisuunalistel ruumiliiku-
mistel mingisugune seos Kõikse Absoluudi gravitat-
sioonimenetlustega tervikuniversumis, need menetlu-
sed seisnevad jõudude kooskõlastamises ja ruumipin-
gete võrdsustamises. Liikumine nagu ruumgi on gra-
vitatsiooni täiendus ehk tasakaalustaja.

5. RUUM JA AEG

¹ Ka aeg on Paradiisi annetus nagu ruumgi, kuid
mitte täpselt samas tähenduses, vaid kaudses mõttes.
Aeg sünnib liikumise tõttu ning sellepärast, et meel
on loomuomaselt teadlik järgnevusest. Praktilisest sei-
sukohast on liikumine ajast lahutamatu, ent siiski ei
leidu ainsatki universaalset, liikumisel põhinevat aja-
ühikut, kui selleks mitte meelevaldselt pidada Paradii-
si-Havona standardpäeva. Ruumihingamise kõikjale-
küündivus hävitab tema kui kohaliku aja arvestamise
allika väärtuse.

² Ruum ei ole lõpmatu, ehkki ta saab alguse Para-
diisist, ega ka mitte absoluutne, sest teda läbib Mää-
ratlematu Absoluut. Meile on tundmata ruumi abso-
luutsed piirid, kuid teame kindlalt, et aja absoluudiks
on igavik.

³ ¶ Aeg ja ruum on teineteisest lahutamatud ai-
nult aegruumilises loodus, seitsmes superuniversumis.
Teoreetiliselt on olemas ka mittetemporaalne ruum
(ruum ilma ajata), ent ainus tõeliselt mittetemporaal-
ne paik on Paradiisi *piirkond*. Mitteruumiline aeg (aeg
ilma ruumita) on olemas Paradiisi tasandil toimivas
meeles.

⁴ Paradiisiga piirnevad suhteliselt liikumatud va-
hekosmose tsoonid, mis lahutavad läbitavat kosmost
mitteläbitavast ning kujutavad endast üleminekutsoo-
ne ajast igavikku; seepärast ongi tarvis, et Paradiisi
suunduvad palverändurid, kelle kõrgeimaks sihiks on

saada Paradiisi kodanikeks, kaotaksid selleks ülemine-
kuajaks teadvuse. Ajateadlikud *külalised* võivad min-
na Paradiisi, ilma et nad vahepeal sel kombel uinuksid,
ent nad jäävad ajalikeks olenditeks.

⁵ ¶ Liikumiseta ruumis ei ole olemas suhteid aja-
ga, küll aga on olemas teadlikkus ajast. Järgnevus võib
sünnitada ajateadlikkust isegi siis, kui liikumine puu-
dub. Inimmeal ei ole loomuomaselt niivõrd seotud aja
kui ruumiga. Isegi maise, lihaliku elu päevil, mil ini-
mese meel on ruumi tugevais kütkeis, jääb tema loov
kujutlusvõime ajast suhteliselt sõltumatuks. Geneetili-
selt aga ei ole aeg ise meelega omadus.

⁶ ¶ Aega tajutakse kolmel eri tasandil:

⁷ 1. aeg, mida tajub meel — teadlikkus järgnevu-
sest ja liikumisest ning kestvuse tunnetamine;

⁸ 2. aeg, mida tajub vaim — Jumalale lähemale lii-
kumise adumine ning teadlikkus kõrgemale, üha kas-
vava jumalikkuse tasanditele suunatud liikumisest;

⁹ 3. isiksus *loob* oma kordumatu ajatunnetuse, tu-
ginedes Reaalsuse taipamisele, kohaloleku teadvusele
ja teadlikkusele kestvusest.

¹⁰ ¶ Mittevaimsed loomad teavad ainult minevikku
ning elavad olevikus. Sisimas elava vaimuga inimesel
on ettenägemisvõime (taipamine), ta võib visualiseeri-
da tulevikku. Vaid tulevikku suunatud ja progressiiv-
sed suhtumised on isikuliselt reaalsed. Kivinenud ee-
tika ja traditsiooniline kõlblus küünivad vaid õige pi-
sut looma tasemest kõrgemale. Ka stoitsism ei esinda
eneseteostuse kõrget taset. Eetika ja moraal muutuvad
tõeliselt inimomaseiks siis, kui nad on dünaamilised ja
progressiivsed ning kui neid elustab universumireaal-
sus.

¹¹ Inimisiksus ei ole pelgalt midagi niisugust, mis
aja- ja ruumisündmustega kaasas käib, inimisiksus
võib toimida ka selliste sündmuste kosmilise põhjuse-
na.

6. KÕIKNE ÜLEMJUHTIMINE

¹ Universum ei ole staatiline. Stabiilsuse põhjuseks
pole inertsus, pigemini on ta tasakaalustatud energia-
te, ühiselt toimivate meelte, kooskõlastatud morontia-
te, vaimu ülemkontrolli ja isiksuse ühendumise tule-
mus. Stabiilsus on tervikuna alati võrdeline jumalik-
kusega.

² Tervikuniversumi füüsilisel juhtimisel rakendab
Kõikne Isa oma eesõigust ja esmasust Paradiisisaare
kaudu, kosmose vaimses haldamises on Jumal abso-
luutne Igavese Poja isikus. Meele vallas tegutsevad Isa
ja Poeg kooskõlastatult Ühises Toimijas.

³ Kolmas Allikas ja Kese aitab hoida ühinenud füü-
siliste ja vaimsete energiatega ning moodustiste tasakaa-
lu ja kooskõlastust oma kosmilise meelega mõjuvõljal ab-
soluutsuse kaudu ja ka talle loomuomase ning univer-
saalse füüsilise- ja vaimugravitatsiooniga seostuva li-
sajõu rakendamise abil. Ükskõik millal ja ükskõik kus

ka ei ilmneks side ainelise ja vaimse vahel, on sellise meeileilmingu aluseks Lõpmatu Vaimu toimimine. Vaid meel üksi on see, mis suudab seostada ainelise tasandi füüsilisi jõudusid ja energiasid vaimutasandi vaimsete jõudude ja olenditega.

⁴ Ükskõik millist universaalset ilmingut uurides veenduge, et olete arvesse võtnud füüsilise, intellektuaalse ja vaimse energia vastastikust seost ning teinud ka vajalikke mõõndusi ootamatute ilmingute arvel, mis johtuvad nende ühendamiseks isiksuse poolt, ning ettearvamatute ilmingute arvel, mis johtuvad kogemuslike Jumaluste ning Absoluutide toimimistest ja reaktsioonidest.

⁵ Universum on hõlpsasti prognoositav vaid kvantitatiivses ehk gravitatsiooni mõõdetavuse mõttes. Nii nagu füüsilised algjõud ei reageeri lineaargravitatsioonile, ei tee seda ka lõplike universumireaalsuste kõrgemad mõistuslikud tähendused ning ehedad vaimuväärtused. Kui kõne all on kas füüsiliste, mõistuslike või vaimsete jõudude uued ühendused, siis ei ole kõiksus kvalitatiivselt kergesti prognoositav, ehkki energia- või jõudude niisugused kombinatsioonid muutuvad osaliselt prognoositavaiks, kui neid kriitiliselt jälgida. Kui loodud-olendi isiksus ühendab materia, meele ja vaimu, ei suuda me päris täpselt ette ennustada niisuguse vaba tahtega olendi otsuseid.

⁶ ¶ Näib, et ürgjõu, tekkiva vaimu ning teiste mitteisikuliste viimaste kõik faasid reageerivad mingite küllalt kindlate, kuid tundmatute põhimõtete kohaselt ning neid iseloomustab toimimise suur ulatus ja paindlik reaktsioon, mis võib piiratud ulatusega üksiknähtuse ilmingute puhul sageli segadussegi viia. Kuidas seletada nende kujunevate universumitegelikkuste puhul avalduvat reageerimisvabadust, mida ei ole võimalik ette ennustada? Need tundmatud ja äraarvamatud prognoosimatused — olgu siis tegemist jõu algüksuse käitumisega, kindlakstegemata meeletasandi reaktsiooniga või kosmoses sündivat hiiglaslikku eeluniversumit iseloomustava ilminguga — annavad arvatavasti aimu Viimase tegutsemisest ning Absoluutide kohaloleku toimimisest, mis ajaliselt eelnevad kõigi universumite Loojate tegevusele.

⁷ Me ei tea küll päris täpselt, aga kahtlustame, et niisugune hämmastav mitmekülgsus ja selline põhjalik kooskõlastatus näitab Absoluutide kohalolekut ja tegevust ning sedavõrd erinevad reaktsioonid näiliselt ühesugustele põhjustele lubavad järeldada Absoluutidele omaseid reaktsioone ning seda mitte pelgalt vahetutele ja antud olukorrast tulenevatele põhjustele, vaid ka kõikidele teistele nendega seostuvatele põhjustele kogu tervikuniversumis.

⁸ ¶ Üksikisikuil on olemas nende saatuse kaitsjad ning igal planeedil, süsteemil, tähtkujul, universumil ja superuniversumil on vastav valitseja, kes töötab oma valdusala hüvanguks. Havona ja koguni suuruniversumi üle valvavad need, kellele on usaldatud niisugune

suur vastutus. Kes aga hoolitseb tervikuniversumi kui terviku eest ja vaatab selle järele, et tema põhivajadused oleksid rahuldatud kõikjal alates Paradiisist ning lõpetades neljanda, kaugeima ruumitasandiga? Eksistentsiaalselt saab niisugust ülimat hoolitsust eeldatavasti Paradiisi-Kolmsuse osaks pidada, kogemuslikult võttes aga sõltub Havona-järgsete universumite ilmumine:

- ⁹ 1. potentsiaali osas Absoluutidest;
- ¹⁰ 2. suuna osas Viimasest;
- ¹¹ 3. evolutsioonilise kooskõlastuse osas Ülimast;
- ¹² 4. haldamise osas enne eriomaste valitsejate ilmumist Tervikuniversumi Arhitektidest.

¹³ ¶ Määratlematu Absoluut läbib kogu ruumi. Meil pole täit selgust Jumalus-Absoluudi ning Kõikse Absoluudi täpse seisundi kohta, kuid teame hilisemaid funktsioone, kus Jumalus-Absoluut ja Määratlematu Absoluut toimivad. Jumalus-Absoluut võib olla ligi kõikselt, kuid pole kuigi usutav, et ruumiliselt. Viimane on praegu või siis kunagi tulevikus ruumiliselt kohal neljanda ruumitasandi kaugeimas osas. Kahtleme, kas Viimase ruumikohalolek küünib ealeski tervikuniversumi äärealadest kaugemale, neis piirides aga ühendab Viimane jätkuvalt kolme Absoluudi potentsiaalide loovat kujundamist.

7. OSA JA TERVIK

¹ Läbi kogu aja ja ruumi ning kõikide reaalsuste suhtes, olgu need siis missugused tahes, kehtib vääramatu ja mitteisikuline seadus, mis on võrdne kosmilise ettehoolduse toimega. Arm märgib Jumala armastusest kantud suhtumist üksikisikusse, aga Jumala suhtumist tervikusse tähistab erapooletus. Jumala tahe ei tarvitse tingimata peale jääda osa suhtes — üksiku isiksuse südames —, küll aga valitseb tema tahtmine terviku, universumite universumi üle.

² ¶ On tõsi, et terves Jumala suhtlemises kõikide oma olenditega pole tema seadused oma olemuselt suvalised. Teile, kelle nägemisulatus on ahtake ning vaatenurk piiritletud, peavad Jumala teod sageli näima diktaatorlikud ja meelevaldsed. Jumala seadused on lihtsalt Jumala harjumused, tema pidev tegutsemistava, ning kõiki asju teeb ta hästi. Kui märkate, kuidas Jumal teeb ühte ja sedasama asja ikka ühtemoodi, siis on põhjus lihtsalt selles, et antud tingimustes on see parim viis toda teatud asja teha. Parim viis on ka õige viis ning seepärast nõuabki lõpmatu tarkus, et see saaks tehtud tol täpsel ja täiuslikul moel. Peaksite ka meeles pidama, et loodusmaailm ei ole pelgalt Jumaluse looming, vaid neis ilmingutes, mida inimene loodusmaailmaks nimetab, osalevad ka teised mõjud.

³ Ükskõik missugune madaldumine ei sobi jumaliku olemusega kokku ning ta ei saa endale lubada mitte ainsatki puhtisiklikku toimingut halvasti sooritada.

Tuleb siiski selgitada: *kui* mistahes jumalikus olukorras, ükskõik millistes äärmuslikes olukordades või juhu, kui ülimalt tarkuse kulg võib osutada vajadusele teistmoodi käituda — kui täiuslikkuse nõudmised võivad ühel või teisel põhjusel ette kirjutada mõne muu, parema reageerimisviisi, siis toimib kõiketeadev Jumal kohe sel paremal ja sobilikumal kombel. Sellisel juhul on tegemist kõrgema seaduse väljendumisega, mitte madalama seaduse äramuutmisega.

⁴ Jumal ei ole oma vabal tahtel põhinevate tegude kroonilise kordamise ori, keda kammitseksid harjumused. Lõpmatu seadused ei ole üksteisega vastuolus, vaid neid kõiki iseloomustab vääramatus ja täiuslikkus; nad kõik on vääramatult õiged teod, mille taga seisavad täiuslikud otsused. Seadus on lõpmatu, täiusliku ja jumaliku meelega muutumatu reaktsioon. Kõik Jumala teod on tahtelised, ja seda nende näilisele samasusele vaatamata. Jumalas ei ole „muutlikkust ega muutuste varju”. Ent kõike seda, mis on tõsi Kõikse Isa kohta, ei saa sama kindlalt väita ei temast alamal seisvate intellektiolen-dite ega ka tema arenguliste loodud-olendite kohta.

⁵ Et Jumal ei muutu, võite olla täiesti kindlad: tavalistes olukordades teeb ta alati ühte ja sedasama, tehes seda ikka tavalisel, harilikul kombel. Kõikide loodud asjade ning olendite jaoks on Jumal püsivuse kindel tõend. Ta on Jumal ning seepärast ta ei muutu.

⁶ Kogu see käitumiskindlus ja toimimisühtsus on isikuline, teadvustatud ja ülimalt tahteline, sest suur Jumal ei ole omaenese täiuslikkuse ja lõpmatuse abitu ori. Jumal ei ole iseeneslikult toimiv automaatne jõud ega mingi orjalik, seadustest ahistatud vägi. Jumal pole ei matemaatiline võrrand ega keemiline valem. Ta on vaba tahtega esmane isiksus. Ta on Kõikne Isa — olend, kes on ülimalt tulvil isiksust ning kõikide olendite isiksuse universaalne läte.

⁷ ¶ Jumalat otsivate aineliste surelike südameis ei valitse Jumala tahe sugugi mitte kõikjal alati ühteviisi, ent kui vaadelda ulatuslikumat ajahetke, mis hõlmab praeguse silmapilgu asemel kogu esimest elu, siis hakkab Jumala tahe ikka selgemini ja selgemini paistma nendest vaimuviljadest, mida vaimust juhitud Jumala laste elu kannab. Kui aga inimelu piire veelgi avardada, nii et see hõlmaks ka morontia-kogemuse, siis näeme, kuidas jumalik tahe lööb ajaolendite vaimsustuvates tegudes üha kirkamalt särava; need ajaolendid, kes on hakanud maitsma seda jumalikkust naudingut, mille toob kaasa inimisiksust ning Kõikse Isa isiksust ühendava suhte kogemine.

⁸ Jumala isadus ning inimeste vendlus kujutavad endast osa ja terviku paradoksi isiksuse tasandil. Jumal armastab *iga* üksikut olendit kui üht taevase perekonna last. Ja ometigi armastab Jumal nõnda *kõiki* olendeid: ta ei tee isikute vahel vahet ning tema armastuse kõikjalikkus ühendab terviku sugulussuhtesse, universaalsesse vendlusse.

⁹ Isa armastus muudab iga isiksuse absoluutselt omanäoliseks, Kõikse Isa ainukordseks lapseks — lapseks, kellesarnast lõpmatutes teist ei leidu; tahteolendiks, kellelaolist ei kohta enam terve igaviku vältel. Isa armastus ümbritseb aupaistega iga Jumala last ning vabab valgusega üle taevase perekonna iga liikme, joonistades kõikide Isa isalikust ringlusest eemale jäävate mitteisikuliste tasandite taustal eredasti välja iga isikulise olendi ainukordse olemuse. Jumala armastus toob vapustaval moel esile iga tahteolendi transtsendentse väärtuse ning ilmutab eksimatult sedagi, kui hinnaliseks peab Kõikne Isa viimast kui üht oma lastest — alates Paradiisi staatusega kõrgeimast Looja-isiksusest ning lõpetades mõnes aja ja ruumi arengumaailmas inimsoo koidikul metsikute hõimude keskel elava madalaima, ent tahteolendi nime vääriva isiksusega.

¹⁰ Just see Jumala armastus üksikisiku vastu loobki kõikide olendite jumaliku perekonna, Paradiisi-Isa vaba tahtega laste universaalse vendluse. Ning et see vendlus on universaalne, siis kujutab ta endast tervikukeskset suhet. Kui vendlus on universaalne, ei väljenda ta mitte suhet *igaiühaga*, vaid *kõikidega*. Vendlus on kogu terviku reaalsus ning väljendab seetõttu terviku omadusi, vastandina osa omadustele.

¹¹ Vendlus kujutab endast kõikide universaalsesse eksistentsi kuuluvate isiksuste vahelise suhte fakti. Mitte keegi ei saa vältida seda tulu ega neid karistusi, mida võib lõpptulemusena kaasa tuua suhe teistega. Osa saab kasu või kannatab koos tervikuga. Iga üksiku inimese hea pürgimus toob kasu kõikidele ning iga üksiku eksimus või kurjus suurendab kõigi inimeste kannatust. Tervik liigub samamoodi nagu osagi. Osa edeneb samuti nagu tervik. Osa ja terviku suhtelised kiirused määravad ära selle, kas terviku inertsi pidurdab osa või kannab teda edasi kosmilise vendluse hoog.

¹² ¶ Jääb mõistatuseks, kuidas saab Jumal olla ülimalt isikuline, eneseteadvusega olend, kes asub oma keskses, ning olla samal ajal isiklikult ligi terves hiiglaslikus kõikisuses ning isiklikult ühenduses niisuguse peaaegu lõpmatult suure olenditehulgaga. Teie usku ei tohiks vähimalgi määral kõigutada tõik, et niisugune nähtus kujutab endast müsteeriumi, milleni inimomane arusaamine ei küüni. Ärge laske end vapustada ega heidutada lõpmatuse suurusest, igaviku hõlmamatusest ega Jumala võrratu iseloomu aulisusest ja hiilgusest ning ärge seepärast veel julgust kaotage: Isa ei ole kellestki teist väga kaugel. Ta elab teie sisimas ning temas liigume tõesti meie kõik, elame temas sõna otseses mõttes ning oleme temas tõeliselt olemas.

¹³ ¶ Ehkki Paradiisi-Isa toimib enda kooskõlastatud ning alamate jumalike loojate läbi, hoiab ta teiega ülimalt lähedast, sisimat sidet, mis on nii ülev, nii ülimalt isiklik, et isegi mina ei suuda seda aduda: jutt on Isa fragmendi saladuslikust ühendusest selle inimhingega ja sureliku meelega, kus ta antud hetkel asub. Teades

seda kõike, mida on teile teada nende Jumala kingituste kohta, teate te sedagi, et Isa pole ülimalt lähedast seotud mitte ainult oma jumalike kaaslastega, vaid ka oma arenguliste ja surelike aja lastega. Isa elab tõepoolest Paradiisis, aga tema jumalik ligidus asub ka inimeste meeles.

¹⁴ Kuigi Poja vaimu valatakse välja kõige liha peale, ehkki Poeg elas kunagi teie keskel surelikul, lihaliikul kujul ning seeravid valvavad teie üle ja juhivad teid isiklikult — kuidas saakski keegi neist Teise ja Kolmanda Keskme jumalikest olenditest üldse lootagi teile nii lähedale jõuda või teist nõnda hästi aru saada nagu Isa, kes on andnud osakese iseenesest selleks, et see elaks teie sisimas, et see oleks teie ehe ja jumalik, koguni teie igavene mina?

8. MATEERIA, MEEL JA VAIM

¹ „Jumal on vaim,” aga Paradiis ei ole seda. Materiaalne universum on alati see lava, kus toimub kogu vaimne tegevus; vaimolendid ja vaimsed tõusuteelised elavad ja töötavad ainelise reaalsuse füüsilistel sfääridel.

² Kosmilise jõu annetamine, kosmilise gravitatsiooni maailm on Paradiisisaare tegevusvaldkond. Kogu algne jõud-energia lähtub Paradiisist ning loendamatu universumite loomiseks vajalik materia ringleb praegu üligravitatsiooni kohaloleku kujul läbi kogu tervikuniversumi: see ligidus moodustab läbitava kosmose jõulaengu.

³ Ükskõik missugused jõumuutused kaugemates universumites ka ei toimuks, allub jõuliikumine pärast Paradiisist lähtumist ikka igavese Saare lõppematule, ikka ja alati ligiolevale ning vääramatule tõmbejõule; loomupärase sõnakuulelikkusega tiirleb ta lakkamatult universumite igavesi ruumiradu mööda. Füüsiline energia ongi see ainus reaalsus, mis ausalt ja vanumatult universaalsele seadusele allub. Ainult loodudolendite tahtelise tegutsemise valdkonnas tuleb ette hälbimist jumalikest radadelt ja esialgsetest plaanidest. Võimsus ning energia kujutavad endast universaalseid tõendeid keskse Paradiisisaare püsivusest, järjepidevusest ja igavikulisusest.

⁴ Vaimu annetamine ning isiksuste vaimsustamine ehk vaimugravitatsiooni maailm on Igavese Poja valdkond. See lakkamatult kõiki vaimureaalsusi enda poole tõmbav Poja vaimugravitatsioon on niisama tõeline ja absoluutne nagu Paradiisisaare kõikvõimas aineline mõjuväligi. Kuid arusaadavalt on füüsilise iseloomuga materiaalsed ilmingud ainelise meelega inimesele paremini tuttavad kui samavõrra reaalsed ja võimsad vaimse olemusega mõjud, mida saab märgata ainult hinge vaimne taip.

⁵ Kui universumis muutub ükskõik missuguse isiksuse meel vaimsemaks, rohkem Jumala taoliseks, siis

hakkab ta nõrgemini reageerima ainelisele gravitatsioonile. Reaalsus, mida mõõdab reageerimine füüsilisele gravitatsioonile on vastandiks sellele reaalsusele, mida määratletakse temas sisalduva vaimu kvaliteediga. Füüsilise gravitatsiooni toime kujutab endast mittevaimse energia kvantitatiivset mõõdupuud, aga vaimugravitatsiooni toime on jumalikkuse elava energia kvalitatiivne mõõt.

⁶ Seda, mida füüsilise loodu jaoks on Paradiis ning vaimse universumi jaoks Igavene Poeg, on Ühine Toimija meele valdkondade — aineliste, morontia- ja vaimolendite ning isiksuste aruka universumi jaoks.

⁷ Ühine Toimija reageerib nii ainelistele kui ka vaimsetele reaalsustele ning seetõttu saab temast täiesti loomulikult universaalne hoolitseja kõikide intellektiolendite eest, kes võivad esindada ka loodu ainelise ja vaimse faasi liitu. Intellekti annetamine ning ainelise ja vaimse eest hoolitsemine meele fenomeni abil on ainuliselt Ühise Toimija valdkond; sel kombel saab temast vaimse meele partner, morontiameele tuum ning aja arenguliste olendite ainelise meele algolemus.

⁸ Meel kujutab endast menetlust, mille abil vaimureaalsused muutuvad loodud isiksuste jaoks kogemuslikeks. Ning lõppkokkuvõttes on aineülesed isegi inimmeele ühendavad võimed: suutlikkus kooskõlastada erinevaid asju, arvamusi ning väärtusi.

⁹ Ehkki surelikul meelel on vaevalt võimalik anda suhtelise kosmilise reaalsuse seitset tasandit, peaks inimintellekt siiski suutma haarata paljutki piiritletud reaalsuse kolme toimiva tasandi tähendusest:

¹⁰ 1. *mateeria*. Organiseeritud energia, mis allub lineaargravitatsioonile, väljaarvatud juhul, kui teda ei teisenda liikumine ega määratle meel;

¹¹ 2. *meel*. Kujundatud teadvus, mis ei allu täielikult ainelisele gravitatsioonile ning mis saab tõeliselt vabaks siis, kui teda teisendab vaim;

¹² 3. *vaim*. Kõrgeim isikuline reaalsus. Tõeline vaim ei allu füüsilisele gravitatsioonile ning lõpuks saab temast kõikide isiksuse nime väärivate, arenevate energiasüsteemide motiveeriv mõju.

¹³ Kõikide isiksuste eksistentsi eesmärk on vaim, ainelised ilmingud on suhtelised ning nende kahe universaalse vastandi vahele sekkub kosmiline meel. Meele annetamine ning vaimu hoolekanne on Jumaluse kaas-isikute — Lõpmatu Vaimu ja Igavese Poja ülesanne. Täielik Jumaluse reaalsus ei ole mitte meel, vaid vaim-meel — meelvaim, mida ühendab isiksus. Siiski koonduvad nii vaimu kui ka aine absoluudid Kõikse Isa isikus.

¹⁴ Paradiisis on need kolm energiat — füüsiline, mõistuslik ja vaimne — kooskõlastatud. Arenevas kosmoses domineerib kõikjal energia-aine, välja arvatud isiksuses, kus ülemvõimu üritab haarata vaim, tehes seda meele vahendusel. Vaim on kõikide olendite isiksuskogemuse põhiline reaalsus, sest Jumal on vaim.

Vaim püsib muutumatuna ning küünib seepärast kõikides isiksussuhetes nii meelest kui ka mateeriast kõrgemale; viimased kaks on edeneva saavutuse kogemustlikud muutujad.

¹⁵ Kosmilise evolutsiooni käigus saab mateeriast filosoofiline vari, mida jumaliku valgustatuse vaimusära kohalolekul heidab meel, kuid see ei muuda olematuks aineenergia reaalsust. Meel, materia ning vaim on võrdselt reaalsed, ent jumalikkust saavutada üritava isiksuse jaoks ei ole nad ühtviisi väärtuslikud. Jumalikkuseteadvus on edenev vaimne kogemus.

¹⁶ Mida kirkamini särab vaimsustunud isiksus (Isa universumis, potentsiaalse vaimisiksuse fragment üksikolendis), seda tugevama varju heidab sekkuv meel oma materiaalsele rüüle. Ajas on inimese keha täpselt niisama reaalne kui ta meel ja vaimgi, ent surmas jäävad nii meel (identiteet) kui ka vaim ellu, keha aga mitte. Isiksuse kogemuses võib kosmiline reaalsus ka olemata olla. Ja nii on teile tuntud kreeka ütlusel mateeriast kui temast reaalsema vaimse algolemuse varjust tõe pooldest oma filosoofiline tähendus.

9. ISIKULISED REAALSUSED

¹ Vaim on universumite põhiline isikuline reaalsus, isiksus aga on põhiline kogu vaimureaalsusega seostuv, astmeliselt arenevas kogemuses. Universumis edennemise igal uuel tasandil on isiksuskogemuse iga faas tulvil vihjeid ahvatlevate isikuliste reaalsuste avastamiseks. Inimese tegelik saatus tähendab ikka uute ja uute vaimsete sihtmärkide seadmist, seejärel aga reageerimist niisuguste mittemateriaalse väärtusega kõrgete sihtmärkide kosmilisele ahvatlusele.

² ¶ Isiksustevahelise soodsa ühenduse saladuseks on armastus. Üheainsa kokkupuutumise põhjal ei saa te veel inimest tegelikult tundma. Teil ei ole võimalik tunda ja armastada muusikat matemaatilise deduktiooni kaudu, ehkki muusika on üks matemaatilise rütmi vorme. Telefoniabonendile välja antud number ei määratle mingilgi kombel selle abonendi isiksust ega märgi mitte kui midagi sellist, mis seostuks tema iseloomuga.

³ Matemaatika kui materiaalne teadus on hädatarvilik selleks, et osata intellektuaalsel tasandil arutleda

universumi materiaalsete tahkude üle, kuid niisugused teadmised ei tarvitse veel tingimata kujutada endast osakest tõe kõrgemast äratundmisest või vaimsete reaalsuste isiklikust hindamisest. Mitte ainult elavas maailmas, vaid koguni füüsilise energia ilmas on kahe või enama asja summa väga sageli midagi *rohkemat* või midagi *hoopis muud* kui seesuguse ühenduse eeldatav, lihtsal kokkuliitmisel saadav tulemus. Ei kogu matemaatikateadus, terve filosoofiamailm ega kõrgeim füüsika või keemia mõistnud ennustada ega teadnud, et kahe gaasilise vesinikuaatomi ühendus ühe gaasilise hapnikuaatomiga annab tulemuseks uue, lihtsast summeerimistulemusest kvalitatiivselt erineva aine: vedela vee. Juba ainuüksi selle ühe füüsikalise-keemilise nähtuse teadmine ja mõistmine pidanuks tõkestama materialistliku filosoofia ning mehhanistliku kosmoloogia tekkimist.

⁴ Tehniline analüüs ei anna selgitust, mida üks või teine inimene või asi suudab teha. Nii näiteks saab vee väga hästi tuld kustutada. Tõik, et vesi tuld kustutab, sisaldub igapäevases kogemuses, ent ükskõik kui palju ka vett analüüsida, ei selgu sellest vee niisugune olemasolu. Analüüs näitab, et vesi koosneb vesinikust ja hapnikust ning nende elementide lähem uurimine kinnitab: hapnik soodustab igati põlemist ning vesinik ise põleb hästi.

⁵ Teie religioon on muutumas tõeliseks, sest ta on vabanemas hirmu orjusest ning ebausku köidikutest. Teie filosoofia võitleb, saamaks vabaks dogmadest ja traditsioonidest. Teie teadus on haaratud tõe ja vale igikestvast heitlusest, ta võitleb selle nimel, et raputada endalt abstraktsioonide ahelad, matemaatika orjus ning mehhanistliku materialismi suhteline pimedus.

⁶ ¶ Surelikul inimesel on olemas vaimutuum. Meel on jumaliku vaimutuuma ümber koondunud isiklik-energeetiline süsteem, mis toimib ainelises keskkonnas. Selline isikulise meele ja vaimu elav suhe moodustab igavese isiksuse universumipotentsiaali. Tõeline õnnetus, püsiv pettumus, tõsine lüüasaamine või vältimatu surm võivad saabuda ainult siis, kui minarusaamad lubavad endale seda, et tõrjuvad keskse vaimutuuma juhtiva jõu täiesti kõrvale, astudes ise selle asemele; see rikub isiksuse identiteedi kosmilist kava.

⁷ [Esitanud Tarkuse Täiustaja, keda on selleks volitanud Päevilt Vanad.]